

**การประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต : กรณีศึกษาหลักสูตร
การศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง)
Curriculum Evaluation and Employers Opinions : the case study
of Educational Technology Program in Bachelor Degree
(Continuing Program)**

ดร.นคร ละลอกน้ำ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2549 โดยใช้แบบจำลองการประเมินแบบซิปป์ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิต 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของบัณฑิต 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ให้เกิดศักยภาพสูงและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2549-2553 กรรมการประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนและผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ จำนวน 310 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน และการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ชุดที่ 2 สำหรับกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน และชุดที่ 3 สำหรับผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2549 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรฯ โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่แน่ใจ และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบทมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่แน่ใจ และด้านผลิตผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร/ ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต/คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1.2 ความคิดเห็นของกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนต่อหลักสูตรฯ โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบทมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านผลิตผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3.ความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของบัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นของบัณฑิต กรรมการประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนต่อความต้องการหลักสูตรฯ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ควรดำเนินการ ดังนี้

4.1 ด้านบริบท ควรมีการปรับปรุงปรัชญา โครงสร้างหลักสูตร รายวิชา คำอธิบายรายวิชา และเนื้อหา รายวิชาของหลักสูตรให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยียุคปัจจุบัน และตรงกับความต้องการของผู้เรียน และผู้ใช้บัณฑิต และมีการเน้นทักษะที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

4.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในรายวิชาที่สอน พัฒนาผลงานใหม่ๆ ในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง และทำตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาที่สอนจะ ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งของหลักสูตร มีการจัดอบรมหรือสัมมนาเทคนิคการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ระหว่างคณาจารย์ทั้งในและนอกสถาบันมีการจัดโครงการเสริมเกี่ยวกับพัฒนาความรู้ ทักษะ ทักษะพื้นฐานให้นิสิต จัดสรรงบประมาณและจัดหาเอกสาร ตำรา สื่อวัสดุและห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เพียงพอเหมาะสม

4.3 ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนต้องมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน และต้องประเมินให้หลากหลาย ควรมีการประเมินตามวงจรรอบ 4 ปี และในช่วงระหว่างการใช้หลักสูตรกรรมการบริหารหลักสูตรกับผู้สอนต้องมีการประชุมกัน นำผลประเมินผู้สอน/ผู้เรียนทุกภาคการศึกษา มาวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบปัญหาและแก้ไข ปรับปรุง บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ด้านผลิตผล ควรมีการส่งเสริมหรือจัดให้นิสิตได้ฝึกประสบการณ์จริงตามหน่วยงาน/สถานประกอบการโดยอาจทำเป็นลักษณะโครงการร่วมระหว่างภาควิชาฯกับหน่วยงานเพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตได้ฝึกประสบการณ์ตรง กระตุ้น ส่งเสริมให้บัณฑิตกล้าคิด กล้าเสนอความคิดใหม่ๆ ช่วงระหว่างศึกษาผู้สอนควรเน้นจัดกิจกรรมให้นิสิตได้เสนอความคิดใหม่และฝึกนำเสนอให้คนอื่นเข้าใจได้ง่ายและน่าสนใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were :1) to evaluate the Educational Technology Program (Continuing Program) in Bachelor Degree curriculum which is revised in 2007 by applying CIPP

model for evaluation. 2) to study the opinions of the employers about the ideal characteristics and actual characteristics of graduates. 3) to study the opinions for the requirements of the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) and knowledge implementation in work of graduates. 4) to make the suggestions and guidelines to improve the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) to achieve potentiality and responsive for the requirements of learners and employers.

The sample of this research were 310 persons; consisted of graduates in the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) in academic year 2006 - 2010, the committee of the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program), instructors and employers by using Multi-stage Random Sampling and Simple Random Sampling.

The instruments of this research were the 5 levels rating scale questionnaire and the structured interview type. They consisted of 3 sets: 1) for graduates, 2) for the committee of the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) and 3) for instructors and employers.

The research found that :

1. The results of evaluation on the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) which is revised in 2007 were:

1.1 The opinions of graduates to curriculum in all of aspects were average at the uncertain level which the context aspect was at the high level, input aspect was at the uncertain level, process aspect was at the uncertain level and product aspect was at the high level.

1.2 The opinions of the curriculum committee and instructors to curriculum in all of aspects were average at the high level which the context aspect was at the high level, input aspect was at the uncertain level, process aspect was at the high level and product aspect was at the high level.

2. The opinions of employers to the ideal characteristics were at the highest level and actual characteristics were at the high level.

3. The opinions to the requirements of the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) and knowledge implementation in work of graduate were:

3.1 The opinions of graduates, the curriculum committee and instructors to the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) were at the highest level.

3.2 The opinions of graduates to knowledge implementation in work at the high level.

4. The suggestions and guidelines for improving of the Educational Technology Program in Bachelor Degree (Continuing Program) were as follows :

4.1 Context Evaluation Aspect : The results indicated that should improve philosophy, course outline, course description and course content of the curriculum appropriate to the current economic, social and technological and meet with requirements of learners and graduate-employers and specific psychomotor aspect which are used for existing of life in society.

4.2 Input Evaluation Aspect : Instructor should have knowledge which are the curriculum, specific specialization in subject, continually developing of new task and should make academic position for subjects which they teach that is promoting of strength of the curriculum. Department of Educational Technology manage training or seminar about techniques of pedagogy and learning process, the enhanced project about development of knowledge, attitude and basic psychomotor for learners, allocate budget and provide textbooks, hardware and software media and set up laboratory be adequate and appropriate for learner.

4.3 Process Evaluation Aspect : Instructional management requires both of theory and practice that instructors should explicitly determine and must use a variety of measurement, should get evaluation for every 4 years according to circular of evaluation of the curriculum. During of using the program, the committee and instructors of Bachelor of Education Program in Educational Technology (Continuing Program) should have conference together, show output of evaluation of instructors and learners and analyze information of evaluation for awareness to problems and solving problems, improve and effectively management.

4.4 Product Evaluation Aspect : should be enhanced to provide opportunities for students to practice real-world experience to the agencies or workplace by doing a collaboration project between department of Educational Technology and the agencies or workplace for opportunities of students to practice directed experience, to stimulate thinking and encourage students to express ideas or new ideas. During the study should focus on activities to teach students to practice presenting new ideas to other people to understand as easy and interesting.

Keyword : The curriculum evaluation/ The opinion of employers/ The ideal characteristics of graduates Instructor of Department of Educational Technology/ Faculty of Education, Burapha University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เรียกได้ว่าเป็นยุค “โลกาภิวัตน์ (Globalization)” การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องแข่งขันและปรับกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมากขึ้นประเทศต่างๆ ในทุกภูมิภาคของโลกต่างมุ่งปฏิรูปการจัดการศึกษาในประเทศของตนไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) กล่าวคือต้องการให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน การศึกษามีความจำเป็นสำหรับบุคคลทุกช่วงอายุ มิได้จำเป็นเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเท่านั้น ประชาชนทุกคนควรได้รับการศึกษาและพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะมันจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ประชาชนทุกคนเผชิญ ปรับตัว และดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม เพราะฉะนั้นแต่ละประเทศจึงเร่งหาวิธีที่จะพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาประชาชนของตนเองให้มีคุณภาพ เพื่อให้อยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะพลวัต (Dynamic) ได้อย่างชาญฉลาดและมีความสุข

จากความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีดังกล่าว ทำให้ต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2549 ซึ่งได้ใช้มาแล้วเป็นเวลา 5 ปี ให้ทันกับเปลี่ยนแปลงในในลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรเชิงรุกที่มีศักยภาพในการผลิตบุคลากรด้านเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อสนองความต้องการกำลังคน ที่ยังมีความขาดแคลนอยู่อีกมากในภาครัฐและภาคเอกชน โดย

กำลังคนที่ผลิตนั้นจะต้องมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ทันที และมีศักยภาพสูงในการพัฒนาตนเองให้เข้ากับลักษณะงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545

การจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ให้เกิดศักยภาพสูง และตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชนอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องมีการประเมินติดตามรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการความต้องการหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงจากผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งประกอบด้วยกรรมการประจำหลักสูตร ผู้สอน บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน/สถานประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ โดยผู้วิจัยจะนำผลการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวมาดำเนินการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2549
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิต

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการ หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) และการนำความรู้ไปใช้ ในการทำงานของบัณฑิต

4. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ให้เกิดศักยภาพสูงและ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิต

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ครอบคลุม บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษา บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อ เนื่อง) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549-2553 กรรมการประจำ หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/ สถานประกอบการ

2. ขอบเขตการประเมิน จะใช้แบบจำลองการ ประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Evaluation Model) ของ แดเนียล แอล สต๊ฟเฟิลบีม (Danial L. Stufflebeam) เป็นกรอบในการประเมิน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตุลาคม 2555- กันยายน 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดการประเมิน หลักสูตร แบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Evaluation Model) หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2549 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรโดยใช้

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมา ใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ การวิจัย

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ บัณฑิตที่สำเร็จการ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2549 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549-2553 กรรมการประจำ หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/ สถานประกอบการ จำนวน 1,600 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2549-2553 กรรมการประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนและผู้ใช้ บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ จำนวน 310 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. สร้างและพัฒนาเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดการประเมินหลักสูตร ให้ครอบคลุมแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดการ ประเมินหลักสูตร แบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Evaluation Model) หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ความต้องการ หลักสูตรงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเพื่อ กำหนดขอบข่ายข้อคำถามและสร้างข้อคำถาม

3.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการ ประเมินหลักสูตรเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจ สอบเนื้อหา และการใช้ภาษา แล้วนำข้อเสนอแนะจาก อาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้ถูกต้อง ชัดเจน

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of item objective congruence : IOC) ได้แบบสอบถาม (questionnaire) แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม โดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 310 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82 และข้อมูลเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง) ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยบันทึกรหัสข้อมูล โดยจำแนกตามประเภทของแบบสอบถาม แต่ละชุด และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยถอดเทปแบบคำต่อคำ (Transcript) อ่านอย่างวิเคราะห์เพื่อสร้างมโนทัศน์ (Concept) จากข้อมูลที่ได้ แล้วจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์เพื่อสร้างสมมติฐานชั่วคราว จากนั้นตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูลด้วยกระบวนการตรวจสอบ สามเส้า (Triangulation) และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลว่ามีรายละเอียดครอบคลุมที่ต้องการศึกษา (Thick description) โดยใช้ความไวเชิงทฤษฎี (Theoretical sensitivity) เพื่อขมวดประเด็นคำถาม (Probe) ซึ่งช่วยให้ตีความสิ่งที่ศึกษาได้ถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2549 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตฯ จากแบบสอบถาม สรุปดังนี้

1.1.1 ผลรวมทุกด้าน พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.46$) ส่วนกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$)

1.1.2 ผลรวมด้านบริบท (Context Evaluation : C) พบว่า บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97 / \bar{X} = 4.27$)

1.1.3 ผลรวมด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) พบว่า บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 2.91 / \bar{X} = 3.33$)

1.1.4 ผลรวมด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.31$) ส่วนกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$)

1.1.5 ผลรวมด้านผลิตผล (Product Evaluation : P) พบว่า บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40 / \bar{X} = 4.22$)

1.2 ผลการสัมภาษณ์บัณฑิตกับกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน สรุปดังนี้

1.2.1 ด้านบริบท บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าแต่ละด้านมีความเหมาะสมระดับมาก และสิ่งที่ต้อง

ปรับปรุงคือน่าจะเพิ่มเรื่องนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าไปในปรัชญาด้วย และเพิ่มรายวิชาหมวดวิชาเอกให้มากกว่านี้ผู้เรียนจะได้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น และอยากให้จัดหา/นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เครื่องมือ อุปกรณ์ใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เนื่องจากของเดิมมีไม่เพียงพอกับผู้เรียนและเก่ามาก

1.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี ส่วนกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่ค่อยเข้าใจหลักสูตรเพราะคิดว่าไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะรับผิดชอบเฉพาะรายวิชาที่ตนเองสอนเท่านั้น น่าจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายวิชาการและเห็นว่าผู้สอนมีคุณวุฒิ ความสามารถทางวิชาการ ประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน ในเรื่องคุณสมบัติผู้เรียนด้านต่างๆ มีความแตกต่างกันมาก เพราะจบมาในสาขาที่ต่างกัน และทำงานต่างกัน ทำให้การเรียนบางรายวิชา มีปัญหาโดยเฉพาะวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติ ในส่วนของสื่ออุปกรณ์การเรียนมีความพร้อมในการใช้งานระดับน้อย ในส่วนของห้องเรียน อาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเพียงพอสามารถใช้ได้อย่างสะดวกทั่วถึง ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนคือน้อยมาก เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ยังไม่ทั่วถึง

1.2.3 ด้านกระบวนการ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรฯ ส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่ค่อยรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ส่วนกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการประชุมกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนเลยตลอดระยะเวลาที่ใช้หลักสูตร และเห็นว่าไม่มีแผนการบริหารจัดการหลักสูตรที่ชัดเจน ในส่วนของการประเมินผู้สอน/ผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการสอนทุกภาคการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรมีการ

ดำเนินการทุกภาคการศึกษาอยู่แล้ว และการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายอยู่แล้ว แต่บางวิชาควรจะมีเทคนิคการถ่ายทอดให้มากกว่านี้โดยวิชาที่ยากๆ ส่วนการวัดและประเมินผลก็ทำหลากหลายมีทั้งสอบเก็บคะแนน ใบงาน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน บางวิชา ก็จะมีโครงการ/ชิ้นงานด้วย แต่คณาจารย์ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยแจ้งผลให้ทราบทุกครั้งเพราะผู้สอนมีภาระงานสอนมาก มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมเนื้อหา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1.2.4 ด้านผลิตผล บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดเกือบ 100% อยู่แล้ว และมีความรู้ ทักษะ ทศนคติและคุณลักษณะตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะทางด้านคอมพิวเตอร์และการถ่ายภาพ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีงานทำเกือบทุกคนอยู่แล้วเพราะบางคนทำงานอยู่แล้วก่อนเข้าเรียนทำให้มีประสบการณ์หางานได้ไม่ยาก และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิต ที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการการศึกษาความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงจากแบบสอบถาม สรุปดังนี้

2.1.1 ผลรวมทุกด้าน พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$)

2.1.2 ผลรวมด้านความรู้ในวิชาชีพ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่าคุณลักษณะ

บัณฑิตที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงอยู่ในระดับไม่แน่ใจ

2.1.3 ผลรวมด้านคุณธรรม จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

2.1.4 ผลรวมด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$)

2.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ สรุปได้ว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความรู้ในวิชาชีพ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้พื้นฐานในสาขาที่จบ และสามารถนำมาปฏิบัติงานจริงได้ เปิดใจและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่กับหน่วยงาน/สถานประกอบการ/บริษัท มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานได้ และต้องกล้าคิด กล้าเสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่เห็นต่างกับตนเองอย่างมีเหตุผลด้วย ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ต้องซื่อสัตย์ ยึดถือความถูกต้อง ยุติธรรม มีเหตุ-ผลในการทำงาน ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่เห็นแก่ตัว มองประโยชน์ส่วนรวมและและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ต้องปรับตัวเข้ากับองค์กร มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมโครงการกับองค์กร

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) และการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของบัณฑิต

3.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรฯ จากแบบสอบถาม สรุปได้ว่า บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีความต้องการหลักสูตรฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76/\bar{X} = 4.81$)

3.2 ผลการสัมภาษณ์บัณฑิต/กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนต่อความต้องการหลักสูตรฯ สรุปได้ว่า บัณฑิต/ กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการให้เปิดหลักสูตรฯ ต่อไป เพื่อเป็นช่องทาง/โอกาสทางการศึกษาให้ผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาที่สนใจหลักสูตรนี้ จะจัดเป็นลักษณะเทียบโอนก็ได้ ในเรื่องของวันเวลาเรียนควรมีทั้งวันจันทร์-ศุกร์สำหรับคนที่ยังไม่มียานพาหนะ และวันเสาร์-อาทิตย์สำหรับคนที่ทำงานอยู่แล้ว และใช้เวลาเรียนไม่เกิน 3 ปี เพราะคิดว่าส่วนที่เรียนระดับอนุปริญญามาควรจะได้เทียบโอนได้บ้าง และควรเพิ่มรายวิชาเอกหลายๆ จะได้เชี่ยวชาญในสาขาที่เรียน และนำไปทำงานได้จริงและมั่นใจ ต้องการรายวิชาด้านคอมพิวเตอร์ ผลิตสื่อภาพนิ่ง/ภาพเคลื่อนไหว และฝึกอบรม นำสื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการสอน มีกิจกรรมให้ฝึกคิด ฝึกทำ/ ฝึกปฏิบัติจริง ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนควรทำหลากหลาย ในส่วนบริการด้านต่างๆ ควรให้มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำในวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อปรึกษาปัญหาการลงทะเบียน กฎระเบียบต่างๆ ให้กับนิสิตและคอยบริการคณาจารย์ในเรื่องการเรียนการสอน

3.3 การนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของบัณฑิต พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตใช้ความรู้ในหมวดวิชาเฉพาะสาขากลุ่มรายวิชาคอมพิวเตอร์ในการทำงานเป็นประจำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาใช้วิชาในหมวดวิชาเฉพาะสาขากลุ่มรายวิชา

การถ่ายภาพและผลิตรายการวิดีโอ/สื่อเคลื่อนไหวในการทำงานเป็นประจำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) และใช้วิชาในหมวดวิชาเฉพาะสาขากลุ่มรายวิชาฝึกอบรมในการทำงานเป็นประจำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ควรดำเนินการ ดังนี้

4.1 ด้านบริบท ควรมีการปรับปรุงปรัชญาโครงสร้างหลักสูตร รายวิชา คำอธิบายรายวิชา และเนื้อหาวิชาของหลักสูตรให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยียุคปัจจุบัน และตรงกับความต้องการของผู้เรียน และผู้ใช้บัณฑิต และมีการเน้นทักษะที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

4.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจต่อหลักสูตร มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในรายวิชาที่สอน พัฒนาผลงานใหม่ๆ ในสาขาวิชาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดอบรมหรือสัมมนาเทคนิคการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ระหว่างคณาจารย์ ทั้งในและนอกสถาบัน มีการจัดโครงการเสริมเกี่ยวกับพัฒนาความรู้ ทักษะพื้นฐานให้นักศึกษา จัดสรรงบประมาณและจัดหาเอกสาร ตำรา สื่อวัสดุต่างๆ ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เพียงพอเหมาะสม

4.3 ด้านกระบวนการ ควรมีการประเมินตามวงรอบ 4 ปี และในช่วงระหว่างการใช้หลักสูตร กรรมการบริหารหลักสูตรกับผู้สอนต้องมีการประชุมกัน นำผลประเมินผู้สอน/ ผู้เรียนทุกภาคการศึกษา มาวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบปัญหาและแก้ไขปรับปรุง บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน และต้องประเมินให้หลากหลาย

4.4 ด้านผลิตผล ควรมีการส่งเสริมหรือจัดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์จริงตามหน่วยงาน/

สถานประกอบการอาจทำเป็นลักษณะโครงการร่วมระหว่างภาควิชาฯกับหน่วยงานเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ตรง กระตุ้น ส่งเสริมให้นักศึกษากล้าคิด กล้าเสนอความคิดใหม่ๆ ช่วงระหว่างศึกษา ผู้สอนควรเน้นจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เสนอความคิดใหม่ และฝึกนำเสนอให้คนอื่นเข้าใจได้ง่ายและน่าสนใจ

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรต่อเนื่อง) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2549 พบว่า ความความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ ของบัณฑิตมีผลรวมทุกด้านอยู่ในระดับไม่แน่ใจ กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีผลรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ในส่วนของบัณฑิตอาจเป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตรฯในภาพรวมและเห็นว่าด้านปัจจัยนำเข้า ยังขาดความพร้อมอย่างมาก (ส่วนใหญ่ต้องทำงานมีเวลาไม่เต็มที่) ขาดทักษะในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ ด้วยตนเองและสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อวัสดุอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการต่างๆ ไม่เพียงพอ และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการเรียนการสอนมีน้อยไม่เหมาะสมกับจำนวนนิสิตทำให้ผลการประเมินในภาพรวมต่ำ ในส่วนของกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีผลรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นคณาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร เห็นว่าหลักสูตรมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้เชื่อมั่นในคุณภาพหลักสูตร โดยเฉพาะด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลิตผล สอดคล้องกับทาบตา (Taba, 1962, pp. 422-425) วิชัย วงศ์ใหญ่ (2543, หน้า 50) และสุนทรีย์ คนเที่ยง (2550, หน้า 23) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรที่ดีต้องทำอย่างเป็นขั้นตอน คำนึงถึงองค์ประกอบทุกด้าน และพิจารณาความต้องการ

สังคมด้วย จะพัฒนาหลักสูตรต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ สภาพปัญหา (Diagnosis of Needs) การศึกษาความต้องการเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกผู้พัฒนาหลักสูตร จะต้องวินิจฉัยประสบการณ์ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนรวมถึงปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสังคมปัจจุบันด้วย นอกจากนี้ Stufflebeam (1971) Cronbach (1963) Alkin (1969) กล่าวว่า การประเมินควรทำให้รอบด้าน ครบทุกองค์ประกอบ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เพราะในหลักสูตรให้ความสำคัญและส่งเสริมความรู้ ทักษะและกิจกรรมทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ในวิชาชีพ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ จรรยาบรรณวิชาชีพเน้นให้มีการสอดแทรกสิ่งเหล่านี้เข้าไปในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา และความพยายามให้นักศึกษาได้มีโอกาสประยุกต์ความรู้ไปพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบ มีการให้ทำจริง/ ใช้จริงในระหว่างที่ศึกษา เช่น อบรมผลิตสื่อให้ครูปฏิบัติการสอนตามโรงเรียนต่างๆ จัดเวทีให้เสนอผลงานให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก สอดคล้องกับ Beauchamp (1981) อุทุมพร จามรมาน (2543) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก คิดสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ได้ดีขึ้นและสอดคล้องกับทิศนา ชวนชม (2551, หน้า 341) กล่าวว่า การให้นักเรียนได้ ได้ทำความเข้าและปฏิบัติด้วยตนเองผ่านกิจกรรม

ต่างๆ/ โครงการ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และผู้เรียนมีความตั้งใจ มีความมั่นใจในการทำงาน กล้าคิด กล้าทำด้วยตนเองมากขึ้น

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรฯ พบว่า บัณฑิต กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรฯ รวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เพราะคิดว่ามีองค์ประกอบของหลักสูตรครอบคลุมทุกด้าน เช่น มีการจัดการเรียนการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ และมีการเน้นฝึกทำจริง มีการจัดผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนจริง ผู้สอนรู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย นำสื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการสอน มีการวัดและประเมินผลการเรียนควรทำหลากหลาย และเป็นหลักสูตรที่เรียนจบแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน/ดำเนินชีวิตได้จริง ทั้งหมดนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฯ สอดคล้องกับทาบ (Taba, 1962) วิชัย วงศ์ใหญ่ (2548) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรที่ดีต้องทำอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน พิจารณาปัจจัยรอบด้าน ทั้งวิเคราะห์สภาพปัญหา การศึกษาความต้องการผู้สอน/ ผู้เรียน/ ผู้ใช้บัณฑิต/ สังคม คุณสมบัติผู้สอน/ ผู้เรียน วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา รายวิชา สื่อ/ กิจกรรม ทรัพยากร การเรียน การประเมิน หลักสูตรองค์ประกอบเหล่านี้ จะทำให้ได้หลักสูตรมีคุณภาพและตรงกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ ควรนำผลการประเมิน ผลการศึกษาความต้องการหลักสูตร และข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาไปวางแผน และพัฒนาหลักสูตรใหม่ให้เกิด

ประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และผู้ใช้บัณฑิต

1.2 ผลการประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต เหมาะสำหรับผู้บริหาร กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลเพื่อตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ

1.3 ควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และพิจารณาผลประเมินรายด้านทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลิตผลไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรใหม่อย่างละเอียดจะทำให้ได้หลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการผู้เรียน ผู้สอน กรรมการบริหารหลักสูตรและผู้ใช้บัณฑิตอย่างแท้จริง

1.4 กรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนควรนำจุดอ่อนที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรทันที เช่นจุดอ่อนด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) ในเรื่องของการเตรียมความพร้อมผู้เรียน พื้นฐานผู้เรียน การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์

ทรัพยากรการเรียนต่างๆ ให้เพียงพอกับปริมาณผู้เรียน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินหลักสูตรโดยยึดรูปแบบการประเมินแบบอื่น เช่น ประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก ของไทเลอร์ (Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond) เพื่อให้ทราบและสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2.2 ควรมีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะเพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอาจแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร และระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตรจะทำให้ตรวจสอบและแก้ไข ปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ไชยยศ ไพบุทธิยศิริธรรม. (2550). *การพัฒนาแบบการประเมินหลักสูตร : การประยุกต์ใช้การประเมิน* อภิมาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ธเนศ ขำเกิด. (2545). *การประเมินผลการฝึกอบรมตามรูปแบบการประเมินของเคริกแพตทริก (Kirkpatrick).* วารสารเทคโนโลยี (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น), 28,160.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการประเมิน.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิชัย ศรีสุชาติ. (2550). *การประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (ต่อเนื่อง) วิชาเอกวิศวกรรม* อุตสาหกรรม-เชื่อมประกอบ พุทธศักราช 2543 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน,บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างการพัฒนาหลักสูตร.* เชียงใหม่: เดอะ โนวเลจ เซนเตอร์.

- เสริม เจริญกุล และสุจินต์ พงศ์ธีรโรจน์. (2549). *การประเมินหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*. อนุสรณ์ นางทะราช. (2549). *การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Beauchamp, G. A. (1981). *Curriculum Theory*. Itasca, Illinois: F.E. peacock Publisher.
- Stake, R. E. (1967, April). The Countenance of Educational Evaluation. *Teachers College Record*, 68, 523-540.
- Stufflebeam, D. L. (1971). *Education Evaluation and Decision Making*. Itasca, Illinois : F.E. Peacock Publishers.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Tyler, R. W. (1970). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago.